

Sosíalmálini

Røða Johan Nielsen á fólkatingi

Da det for et lille års tid siden blev en virkelighed for mig, at jeg var blevet medlem af det danske folketing, var det med frygt og megen beven, jeg så hen til den dag, da jeg som den ringeste af det høje tings ærede medlemmer skulle bestige denne hæderkronede talerstol. Jeg siger den ringeste, fordi jeg kun repræsenterer en del af det flittige folk udi Færø, det folk, som, hvis man skal tro, hvad der står skrevet i aviserne i disse dage, er stejlere end andre. Dette kan jeg selvfølgelig ikke skrive under på. Det turde dog være klart, at et folk så lille som det færøske, der har levet i en splendid isolation i så mange år, har udviklet visse karakteristiske egenskaber, men det er en fejltagelse at antage, at disse kun er in mala parte. Men som det ofte går, når man tager sorgerne på forskud, således er det også gået for mig. Der har været andre, som har jævnet vejen for mig, og som har gjort, at jeg med megen frimodighed kan anbefale disse lovforslag til vedtagelse i det høje ting, og jeg takker den højtrædede socialminister, fordi de er blevet fremsat.

Jeg havde ikke været ret længe i det høje ting, før jeg lagde mærke til en talemåde, som jeg ikke havde noteret mig før. Man talte nemlig om Norddanmark og mente dermed Grønland og om Syddanmark og mente mente dermed Jylland og Øerne.

Jeg sagde til mig selv: så må Færøerne være det danske riges centrum, da disse øer som bekendt ligger omtrent midt mellem Grønland og Danmark. Der er en af de danske digtere, som har udtrykt sig således — hvis jeg med formandens tilladelse må citere —:

»At jeg er universets midte
er ingen hasarderdom.

Jeg slutter mig rent logisk til det for resten er jo udenom.»

Denne lille analyse af mennesket er jo rigtig. Vi er fra naturens hånd midtpunktsøgende. Vi ser altid os selv i centrum. Dette medfører, at vi også bør være en ganske særlig interesseret for rigets centrum. Den logiske konsekvens skulle så være, at Thorshavn blev regeringsbyen, men det er vi færingar alt for beskedne til at kræve. Det er os nok at vide, at det er os, der sidder i rigets centrum, og vi derfor med en vis frimodighed kan fremsætte vore ønsker.

Det er af og til sket, at en eller anden skæmtende har sagt til mig, at vi færingar er så slæmme til at gå ud med raslebøssen. Nu ved godt at der ikke er nogen, der tager slig tale alvorligt, men lad mig alligevel slå fast, at et folk, som har betalt den pris for sin eksistens som det færøske, har ydet sin indsats her i tilværelsen. Der står i et engelsk digt — jeg beder om tilladelse til at citere en gang til —:

»If blood be price of admiralty,

Lord God we have paid it dear.»

Lad mig dreje dette citat lidt og sige, at hvis blod er prisen for at være færing, så ved den almægtige, at vi har betalt den i dyre domme.

I det sogn, hvor jeg er født, viser ministeralbogen over en årrække, at hver tredje mand er faldet i kampen for tilværelsen, det vil sige en af

hver tre blev derude på det store hav. Dette har naturligvis ført med sig, at vi har flere enker og flere faderløse børn i forhold end nogen anden del af riget, og jeg skal derfor ærligt vedgå, at jeg blev ikke mindre end chokeret, da jeg for seks år siden kom tilbage til mine fødeøer som præst efter nogle års ophold i København og erfaring, at man ikke havde enkepension på Færøerne.

På Færøerne har man fra Arilds tid haft den skik, at når nogen forulykkede, det være sig på fjeldene eller på havet, så er det præstens opgave at bringe ulykkesbudskabet til den nærmeste familie. At dette under alle omstændigheder er en overmåde ubehagelig opgave turde være indlysende, men dobbelt ubehagelig har det forekommet mig, når jeg, som det er sket, af enken har fået at vide, at hun har huset fuldt af børn, men hun har intet brød at give dem. Da er det sket, at jeg på trods af skriftens ord om ikke at sværge har svoret, at jeg skulle gøre alt, hvad der stod i min magt for at råde bod på denne uret. Derfor føler jeg det næste som en personlig triumf, at mit parti har betroet mig den opgave at være ordfører i disse lovforslag, hvorved den mest trængende del af det danske riges tilgættelse med den øvrige del af riget.

Med hensyn til lovforslagene om folke- og invalidpension noterede jeg mig engang i foråret i et møde i Færøernes landsstyre, at daværende rigsombudsmand Niels Elkær-Hansen sagde, at på Færøerne havde man en del flere invalidepensionister end i den øvrige del af riget. Dette forstår jeg så overmåde godt, og dette kan jeg forklare. Jeg har selv

delte lod med den færøske fisker. Dengang havde skipperen så at sige hånd- og halsret over os mandskab. Jeg har oplevet at skulle stå oppe og arbejde i 72 timer, d. v. s. tre døgn. Vi boede 15 mand i et lukket på størrelse med et stort købets-havns hotelværelse, og i samme værelse skulle kokken lave mad til 25 mand. Der skulle vi tørre vort tøj, det var vor dagligstue, spisetue og soveværelse. Jeg regner med, at en tredjedel af dem, som i dag sejler med færøske skibe, har oplevet det samme. Er der så noget at sige til, at deres helbred svigter i en forholdsvis ung alder? Hertil kommer, at det moderne intensive havfiskeri, som vi i dag driver ved Grønlands og New Foundlands kyster, stiller så store krav til sine udøvere, at mænd, som har passeret de 50, ofte har vanskeligheder med at få hyre med de moderne skibe. Hvad skal man gøre ved disse mænd? Skal man lade dem sulte? Nej, det må man ikke ifølge grundloven, og foreløbig prøver vi at løse opgaven ved at give dem en slags folkepension, som de kan få som erhvervshæmmede. Jeg ved godt, at dette er ikke nogen ideel løsning, og vi har også andre planer. Hvis vi blot kan udbygge vort vejnet, vore havne, vor fiskeindustri, så kan vi sagtens beskæftige disse folk og flere til, men også dette er en opgave, som vi må løse i fællesskab.

Da disse lovforslag kun sidestiller Færøerne med den øvrige del af riget, er en ajourføring og faktisk det samme, som blev gennemgået i det høje ting i går, anser jeg det ikke for nødvendigt at gå nærmere i detaljer. Jeg skulle være glad, hvis de kunne blive gennemført uden at skulle gå i udval, og jeg føler personlig trang til at takke den højtrædede socialminister, fordi han fortsat følger udviklingen op ved disse lovforslags fremsættelse.

Jeg kan tilslige mit partis fulde støtte til en hurtig og velvillig behandling.

Lýðurs Palli 65 ár

Nýársaftan verður Palli Justinussen, Havn, vanliga nevndur Lýður Palli, 65 ár.

Tá maður er náddur henda aldur, er tað ikki sjáldsamt at hann verður nevndur i blóðunum, ikki tí, nú á dögum er hetta jú einin hogur aldur, men tá er tað, sum ein vil kanna eftir, hvussu lívsleið hansara hevur ligið. Soleiðis er eisini við Palli. Hann er ein av teimum, sum alla tíð sína hevur staðið i dagsins stríði og strevi, dag um dag hevur liv hansara verið arbeiði — arbeiði. Soleiðis hevur hann viljað tað, og soleiðis hevur hann fingið tað, og hans ara partur lá ongantíð eftir.

Sum so mangur Føroyingur var Palli á sjónum síni unga ár, og seinri fekk hann ábyrgdarfullt starv i fiskahúsinum hjá Karl á Lag, og nú tey seinastu árinu hevur hann arbeiði i grótbrotinum hjá Havnar kommunu — eitt stævið liv, sum Palli gekk uppi við fullur áhuga og góðum líkamsevnum.

Palli er javnaðarmaður — við liv og sál —. Tú sást hann nærur altíð á fundum felagsins, har hann luttók i tjakinum og tíðum kundi vera hvassur i røðum sínum. Eisini úti millum manna bar hann fram sínar politisku hugsjónir, so menn við bílsni lýddu á hann. Men so i summar fekk Palli ein ringan gest: sjúkan herjaði á henda virkisfúsa mann, og hon var so hørð móti honum, at Palli neyvan aftur verður fullt arbeiðsfurur. Tað sviður hart til ein mann, hvors aðalmerkni var arbeiðshugurin. Sjúkralægan var drúgv, men nú er Palli aftur komin at spáka i túninum, og hýrurin er ikki ringur, hóast mótgonguna. Ilt er at leggja leingi sjúkur, men sjúka er hvonnens manns harri.

Vit eru mong, sum ynskja Palli góða eydnu á føðingardegnum og i framtíðini. Og hóast allan mótyrð hansara, er tað vón okkara, at hann framyvir sum higartil verður sami stuðul fyrri javnaðarstevnunni, nú tað er farið at bera framá. Javnaðarmaður við liv og sál, altíð fúsur til verka, tað var lyndi og eyðkenni títt, og tað skal verða ynski várt á føðingardegi tínum, at soleiðis verður eisini i komandi dögum.

Góða eydnu, Palli.

frændir.

Smurt breyð

til nýttársaftan má verða umbíðið i góðari tíð.

Iris

tlf. 2650.

Havsins sangur

Hoyr havsins sang um Føroyaland,
ein miklan ódnardag;
tá stormur skipar kvæði,
og brimløg niðurlag;
Um feigdarboð og deyða,
um brøgd og brotið far,
tá dreymur bert og hamferð boð
um farnar kappar bar.

Hoyr havsins sang um Føroyaland,
ein blialognar dag;
so mjúkt og heitt er kvæðið,
so eynt sum ástarlag.
Tá Atlants drottning dýra
i hægsta skróð er skryðd,
við sól og alaboga krýnd,
sum havsins brúður prýdd.

Og havið sang, og syngja skal
i túsdun öldir enn,
mangt logn- og ódnarkvæði
um fong og feigar menn.
Til Føroyar bart og brotið
av grundum farið er.
Tá dunar havsins sorgarlag
um ber og brimbard skeg.

(Sum nú um Sunnbjarstein og Flesjarnar)

PÓL F.

Uónleys ástaptrá

Leysliga eftir H. Heine.

Eitt einsamalt granntré stendur
mót norðri — á tindi hátt,
kringsett av ísi og kava,
tað droymur á norðlýssinátt.

Um suðurlands pálmuna vónu,
sum rótfest i sólbrandan vøll,
einsamøll, syngur málum
glóðheitar hamrar og fjøll.

PÓL F.